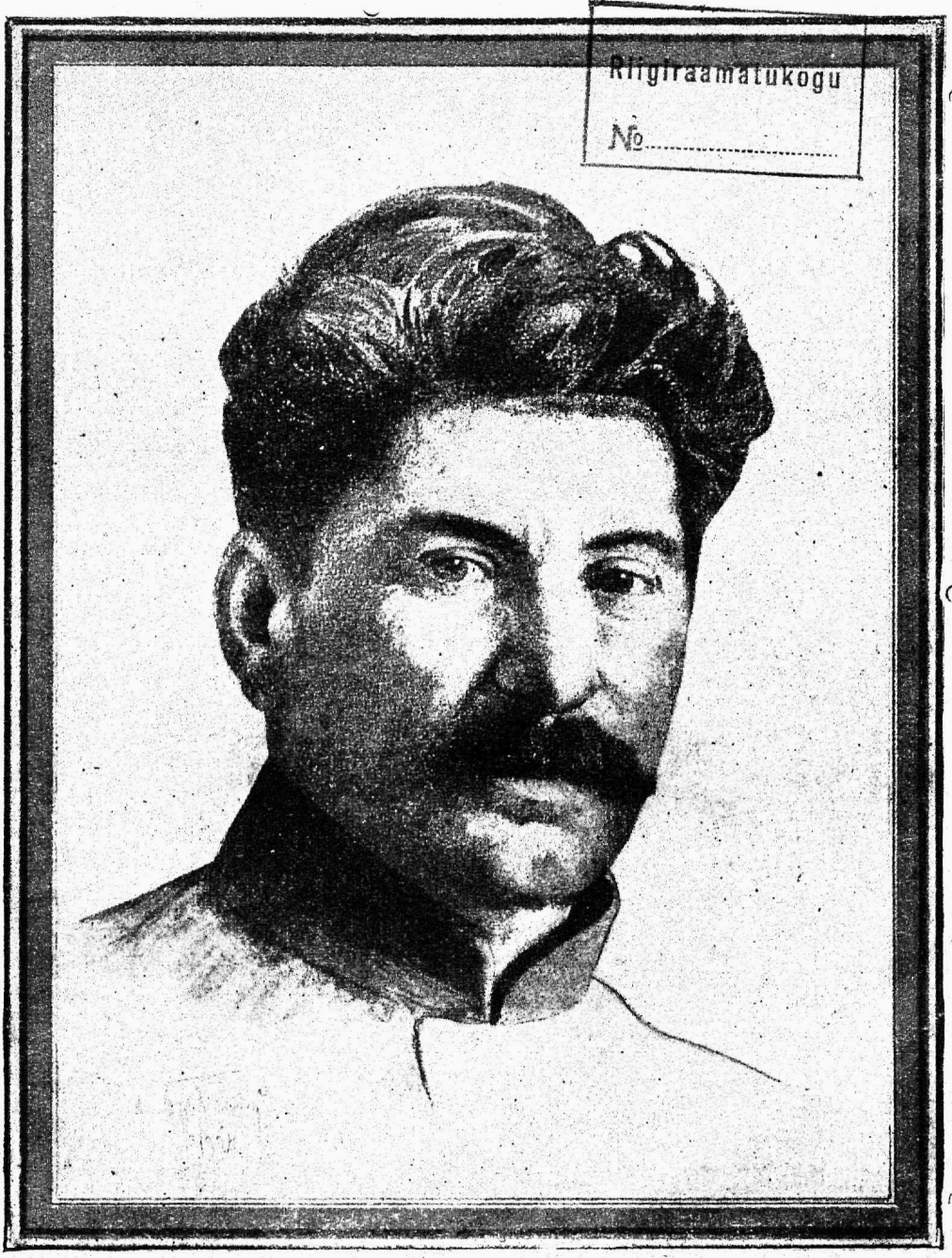


Klassivõitlus



Sm. Stalin

Uute wõitude teel edasi!

Leenini partei kongressid pole mitte üksnes Wenemaa proletariaadi wõitlustee werstapostiks olnud; nüüd saab see igale klassiteadlikule töölisele ikka enam selgeks, et nendega kogu maailma rõhutute ja kurnatute teed wabaduse poole tuleb mööta. Üheks niisuguseks iseäralise tähtsusega kongressiks on ka Üleliidulise Kommunistilise (enamlaste) Partei wiimane — XV — kongress.

Kuhu oli Nõukogude-Liidu töörahwas partei juhtimisel 1927. a. lõpuks ehk, teiste sõnadega, Oktoobrerevolutsiooni 10. aastapäewaks jõudnud? Misugune oli seisukord parteis, Kominternis ja kogu maailmas? Selle peale wastas sm. Staalin oma poliitilises aruandes kongressil kokkuwõttes järgmiselt:

1) nõukogudewalitsus on suutnud rahu alal hoida, kuigi imperialistilised suurrõwigid sõda N.-Liidu wastu prowtseerisid;

2) Nõuk.-Liidu ja imperialistlikkude maade töölisteklassi wahel on tugew liit loodud, kuigi kodanlus kõigi abinõudega selle liidu wastu wõitles;

3) proletariaadi diktatuura autoriteet (mõjuwõim) on kogu maailma töörahwahulkade silmas suureks kaswanud;

4) ÜK(e)P abil on Komintern ja ta sektsioonid oma mõju kõigil maal kindlustanud;

5) partei on teinud kõik, mida üleüldse suudab üheainsa maa partei, et rahwuswahelist rewolutsiooni arendada ja kiirendada;

6) partei on sotsialistilise tööstuse tõusus rekordilise kiiruse kätte saanud ja selle tööstuse juhtiwa tähtsuse kogu rahwamajanduses kindlustanud;

7) on loodud kindel ühendus sotsialistilise tööstuse ja talupoja majapidamise wahel;

8) toetudes kehwa talurahwa peale, on loodud kindel liit töölisteklassi ja kesk-taluniku wahel;

9) proletariaadi diktatuur on N.-Liidus tugewaks tehtud ja seega kogu

maailma proletariaadile näidatud, et töölisteklass ei oska mitte üksnes kapitalismi maha lõhkuda, waid oskab ka sotsialismi ehitada;

10) partei read kindlustati; partei hoidis Leenini õpetuse puhtalt alal ning löi trotskistliku wastasrinna puruks.

Siit edasi oli tarwis uusi teetähiseid üles seada. Oma resolutsioonidega, mis keskkomitee, keskkontrollkomisjoni ja ÜK(e)P esituse tegewuse Kominternis heaks kiitsid, andis kongress ka üleüldised näpunäited sotsialismi edaspidise ehitamise kohta N.-Liidus, rahwuswahelise rewolutsiooni arendamise asjus, trotskistliku wastasrinna kohta jne. Kuid pealeselle seisis kongressi päewakorras weel eraldi kaks küsimust N.-Liidu sotsialistilise arenemise alalt, millejuures ka iga Eesti proletaarlane kõige suurema tähelepanuga peab peatama. Need on — sotsialismi ehitamise plaan wiie aasta peale ja maal (talurahwa keskel) töötamise küsimus. Kui ÜK(e)P osa Kominternis ja kogu maailma rewolutsioonilises liikumises tuntud on, kui ka Eesti kommunist ja üldse proletaarlane tunneb, kuidas N.-Liidus töötawate hulkade seisukorda nii majanduslitselt kui kultuuriliselt parandatakse, kuidas siin halastamata wõitlust peetakse kõige sellega, mis wana korra jäänustena töölistel ja talurahwal risuks ees seisab¹ —

¹ Toome näite, kuidas kongress peale kõige muu tähelepanelikult riigiaparaadi puudust uuris ja nende kõrwaldamiseks abinõusid otsis. Keskkontrollkomisjoni ja töölis-talurahwa inspeksiooni aruande kohta wastu-wõetud resolutsioon ütleb muuseas: „Tarwis on kõrwalkaldumata kõigi abinõudega, ka kohtulikule wastutusele wõtmisega karistada kõiki riigiaparaadi teenijaid (nii kommuniste kui parteituid), kes süüdi on põlglikus, herralikus, kõrgis olekus rahwa wastu. Tähelepanu puudust, mida ilmutab töölise ehk talupoja wastu ükskõik kes administratiivse, kaubanduse, kooperatiivwi wõi tööstuse aparaadi teenijatest, tuleb saboteerimiseks ja kuriteoks nõukogudewalitsuse wastu arwata.“ Missugune walitsew partei kuskil kodanlitsel maal on kunagi kas wõi poole häälegagi midagi sellest sarnast kõnelnud!

siis on iseäranis tähelepanuväärilised need uued wõidud, mida töölisteriik sotsialismi alal on kätte saamas.

„Ei saa töötada, kui ei ole plaani, mis pikema ajajärgu ja tõsiste tagajärgede peale on arvatud“, ütles sm. Lenin omal ajal, ikka ja ikka rõhutatades et sotsialismi ehitamine nõuab plaanikindlat tööd. Eesti proletaarlasele paistab see teatud määral imelik: miks on N.-Liidus niisugusel plaanil nii suur tähtsus? Kapitalistlikel maadel pole mingit niisugust üldist majanduse arendamise plaani, aga ometi — arenewad nad ning waatawad isegi kõrgelt üle öla N.-Liidu kui „mahajäänud“ ja „enamlastest ärarüüstatud“ maa peale, mille majandus kunagi tõusta ei suutwat. Kodanlises riigis on igal ettevõtjal oma „plaan“, nimelt — kuidas wõimalikult rohkem taskut punni ajada. Majandus areneb siin, ilma et riigiwõim seda arenemist plaanikindlalt reguleeriks. Siin kestab kogu aja walurikas wägikaika-wedamine üksikute ettevõtjate ja nende gruppide wahel, kusjuures jõukatsumised tihti üksteise hinge kinnipigistamisega ja surnuskägistamisega lõpewad. Siin on wõitlus kasu pärast, mis sagedasti wõitluseks elu ja surma peale muutub. Miljonärid ja miljardärid sammuwad üle „haawatud“ ja „surnukslöödud“ wõistlejate. Miljonid ja miljardid dollarid, margad, naelsterlingid wisatakse iga aasta ettevõtetesse (ärisesse, wabrikutesse), mis tihti enne weel, kui jalad alla saawad, juba korstnasse lendawad. Raskete kriiside (ärielse kitsikuse) ajal surewad ettevõtted hulgakaupa kui kärbsed sügisel, enam jõulistele teed andes. Iga seisumajäänud wabrik, iga asjata ehitatud raudtee, iga kinnipandud kauplus ei löö aga walusalt mitte üksnes uulitsalewisatud töölisi: ta sünnitab korralagedust kogu rahwamajanduses, ta ei lase majandust mitte nõnda kiirelt kaswada, kui sel korral, mil iga ettevõtte üleüldise plaani järele, rahwahulkade tarwiduste kohaselt asutataks, sest et hulk ainelisi warasid asjata ära kulutatatakse. Kuipalju ei ole igas kodanlises riigis ärisid, wabrikuid, raud-

teid, laewaliinisid jne, mida tõepoolest mitte tarwis poleks. Kodanlises riigis teeb aga püha eraomandus, isikline majapidamine igasuguse tõeliku üleüldise rahwamajanduse arendamise plaani wõimatuks.

Teine asi on seal, kus proletariaadi diktatuur maksab, mille abil kommunistiline partei sotsialistlike korra poole tüürib. Siin on tähtsamad walmistamise abinõud (wabrikud, tehased, raudteed, laewad, suured majad jne jne) töölisteriigi käes, maaeraomandus on ära kaotatud. Nagu igal wähegi korralikul majapidajal teatud plaan oma majapidamises peab olema, kui ta seda majapidamist edendada tahab, nii peab see plaan olema ka töölisteriigil, ainult selle wahega, et see plaan hiiglasuur on, et ta kokkuseadmine määratusuurt oskust ja palju kogemusi nõuab, mida noorel töörahwariigil aastate wältel tuleb koguda, enne kui pikema aja plaanist tõsist jutta saab olla. Niisuguses seisukorras oli ka sotsialistlike ehitamise plaani asjus N.-Liit, kuna tal siin täiesti uut, seni tundmatut teed tuli rajada; sest mingisuguseid sellesarnaseid katseidki polnud enne kuskil olemas; niisuguse plaani asi tõusis päewakorda alles esimese töölisteriigi tekkimisega.

Teatud plaanilikkus oli N.-Liidu majapidamises kohe algusest peale, kuid esimesed aastad läksid mõõda, ilma et tähtsamate majanduseharude arenemise plaani ette oleks suudetud kindlaks määrata. Plaanikindel majapidamine näitas aga kohe, missugused määratusuured paremused tal kodanliste riikide korralageda majapidamisega wõrreldes on. Riiklise majapidamise plaani kindlus on tähtsam tegur, et Nõuk.-Liidu majandus palju kiiremalt edeneb kui kodanliste riikide oma. Esimestel aastatel pärast kodusõja lõppu, kus seisumajäänud wabrikute käimapanemine, kinnijäänud kaupluste awamine jne päewakorras seisis, kaswas tööstus, kaubandus jne pead pööritama panewa kiirusega. Aga ka nüüd, kus uute wabrikute, raudteede jne ehitamise teel majandust tuleb laiendada,

sammub N.-Liit kiiremini kui seda ükski teine maa kunagi on suutnud.¹

Wiimastel aastatel seadis riikline plaanikomisjon iga eelseisva aasta kohta nõndanimetatud kontrollarwud wõi majanduse arenemise plaani kokku, mis tegelikus elus üsna suure täpsusega täide wiidi. Nüüdne kongress andis juhtnõõrid, mille järele niisugune plaan lähema wiie aasta peale tuleb kokku seada.

Mis on nende juhtnõõride peamõte? See, mis ennegi parteil ja nõukogudewalitsusel juhtnõõteks on olnud: N.-Liit peab tööstusemaaks kaswama, ta peab niisuguse tööstuse looma, et ise masinaid ehitada nii tarbeasjade kui ka wabrikute ja tehaste sisseseadete walmistamiseks. Sel teel on N.-Liidul wõimalik ikka enam ja enam majandusliselt iseseiswaks saada, ta ei ole enam sunnitud kodanlistelt maadelt masinaid tellima. Ülesandeks jääb nagu ennegi — N.-Liidu majandust kiiremalt tõsta kui seda kapitalistlikud maad jaksawad, et nõnda üleilmses arenemises ikka kindlamat seisukohta kätte wõtta. Põllumajandust tuleb kõige jõuga edendada, et rahwahulkade tarbeid

täiel määral rahuldada, wäljawedu tarwilikul määral suurendada ja tööstusele kõiki tarwisminewaid tooresaineid muretseda. Majanduspoliitika peab niisugune olema, et tööliste ja talurahwa liit ikka tugewamaks kaswaks (tööstuse toodangu omahinna ja saaduste müügihinna alandamine, talurahwa seisukorra parandamine käsikäes tööliste klassi seisukorra parandamisega jne).

Sotsialismi ehitamise plaan lähema wiie aasta peale peab tähtsamad tähi- sed panema kõigis riigi tegewuse harudes nii majanduse kui ka teistel aladel, mis majanduse arenemisega ühenduses seisawad. Esialgse plaani järel oletawad need tähi- sed wiie aasta kohta hiigla tagajärgi. Nii peaks tööstuse toodang, wiie aasta pärast, wõrreldes 1913. aasta toodanguga, kahekordseks kaswanud olema, kuna igaaastane juurekasw läbistikku 15 prots. on, tööliste arw suurtööstuses kaswab wõrreldes 1926-27. a. umbes 25—30 prots. ehk poole miljoni wõrra jne.

Teine küsimus, mille otsustamine kongressi ajalooliseks teeb, oli — maal töötamise küsimus. Oktoobrirewolutsioon löi uued wahekorrad linna ja küla wahel. Kapitalism kurnab talurahwast; talumajapidamine kapitalistlikkudes riikides laguneb, kuna talunikud proletariseeruwad ja töölisteks muutuwad, kas hoopis maast ilma jäädes wõi kantnikudena wireledes jne. Proletariaadi diktatuura ajal kaswab talurahwahulkade majapidamine, nende seisukord paraneb. Praegu näeme N.-Liidus, kuidas kesktalurahwa kiht suureneb ja ühtaegu selle kihi majandusline olukord tõuseb; osa kehewat talurahwast muutub majandusliselt kesktalunikkudeks. Need töötawad talurahwahulgad tulewad poliitiliselt töölisteklassiga kaasa, nende majapidamine sattub ikka enam ja enam sotsialistlike majapidamise mõju alla; selleks aitawad kaasa laenud, mida talurahwas riigi toetusel saab, ühistegewus, riikline kaubandus jne.

Kuid siamaani on N.-Liidus weel kümneid miljoni talurahwa üksikmajapidamisi. Igaüks üksikult neist on sama palju ja wähe sotsialistline, nagu

¹ P.-Ameerika Ühisriikides oli tööstuse igaaastane juurekasw: 1890—1895. a. 8,20%, 1895—1900. a. 5,20%, 1900—1905. a. 2,60%, 1905—1910. a. 3,60%. Tsaariaegsel Wenemaal oli see juurekasw: 1895—1905. a. 10,70%, 1905—1913. a. 8,10%. Nõukogude-Liidus aga kaswas tööstus 1925-26. aastal (wõrdlemise eelmise aastaga) 42,2 protsendi wõrra, 1926-27. a. (kui pea kõik seiswad ettewõtted juba käima olid lastud) 18,20% wõrra, 1927-28. a. plaani järele umbes 160% wõrra. (Sm. Staalini aruandest.)

Ameerika saatkond, kes mullu N.-Liidus käis (ja täiesti kodanline ning wäikekodanline oli), kirjutab oma aruandes, mille ta Ameerikas awaldas: „Tööstuse walmistus (N.-Liidus) suurenes hüpote wiisil ühes talle järgnewa põllumajanduse walmistusega, ja täielise lagunemise seisukorrast ja rüüstatud olekust jõudis majandusline ehitus kuue aastaga sõjaeelse kõrguseni. Ajalugu tunneb wähe sarnaseid saawutusi; läänes oleks see suurt imestust äratav, idas aga on see — ime.“ Ja edasi tunnistab aruanne, et kui kawatsused, mis nõukogudewalitsusel on, teoks saawad, siis unustab saatkond, kes wast 5 aasta pärast N.-Liitu tuleb, ida ära ning hakkab oma arutustes Wenemaa majanduslise ja sotsiaalse elu kohta Ameerika mõõdupuud tarwitama.“

üksik teliskiwi wabrikuhoonet kujutab. Et teliskiwist suurt hoonet saada, on ta waja tuhandete ja miljonite oma-sarnastega teatud plaani järel tsemendi abil kokku panna, sealjuures toetuseks terasest ja rauast osasid tarwitades. Niisugust hiiglaliitmist on tarwis ka talurahwa majapidamiste kollektiwiseerimise ehk ühiskondlustamise juures, selle wahega, et see töö juba sellepärast palju raskem ja keerulisem on, et siin tegemist pole elutute teliskiwidega, waid talunikkudega, kes põlwest põlwe oma isiklise majapidamisega kokku on kaswanud ja kollektiivse tööga mitte nõnda harjunud pole nagu wabrikuproletaarlane. Täiesti wõimata on neid miljonisi talunikka wägisi „kommunasse ajada“.

10 aastat, mille wälitel proletariaadi diktatuur talurahwa enamusega riigis on kestnud, annab terve rea näpunäiteid, kuidas seda kollektiwiseerimist wõib ja peab läbi wiima. Wiimane aeg näitab koguni, et elu ise selle küsimuse päewakorda seab. Eesti proletaarlased mäletawad, kuidas mõisatöölised 1917—18. a. mõisate tükeldamise wastu olid, aru saades, et nemad (inwentari puudusel) maatükiga midagi peale hakata ei suuda ehk selle kallal kohutawa waewanägemisega wirelema peawad hakkama. Niisama tulewad N.-Liidu kehwad talunikud ikka enam ja enam otsusele, et nende üksik, isikline majapidamine kunagi „haljale oksale“ ei tõuse. Kongressil toodi terve rida näiteid, kuidas siin ja seal talunikud otsusele tulewad, et neil oma majapidamised ühendada tuleb — suurmajapidamiseks. Ja ei tohi unustada, et see nähtus mitte 1918-19. aasta kommunade loomine ei ole, waid et see sünnib nõndanimetatud uue majanduspoliitika ajal, kus külas waba-kauplemine lubatud, kus igal kehwikul laialised wõimalused on oma isiklise majapidamise tõstmiseks. Kui nüüd ühise majapidamise juure asutakse, siis tunnistab see, missugune suur tarwidus selle järele on, et talunikkude keskel arusaamine uuest arenemisteest tekkimas on. Talunik saab aru, et traktor, rehepeksumasin ja teised põllutöömashinad,

mida ta üksi omandada ei suuda, tema elu uueks loowad, tema igawesest orjusest wabastawad, tema maa wiljarikkamaks teewad. Talunik saab ikka enam aru, et hallparuni („kulaku“) wastu ainult ühiselt omasuguste kehwide ja kesktalunikkudega wõidelda jaksab, ära kasutades nüüdseaja tehnikat. Esiteks ühistegewus — ühised traktorid, ühised peksumasinad, ühine seemnewilja müümine, ühine põllutöosaaduste müümine jne —, siis agamajapidamiste liitmine. Ühistegewuse läbi ühispõllupidamise juurespikeste käabuskohtade juure suurte ühiskondliste „mõisateni“ — see tee tõuseb loodusjõuliselt N.-Liidu kehwema ja kesktalurahwa ette, — muidugi igas maakohas oma iseäraldustega, oma kiirusega ja ulatusega.

Seda silmas pidades otsustas partei kollektiwiseerimise küsimuse kui esimese tähtsusega asja maal partei pealesandeks teha. Resolutsioon ütleb:

„Praegusel ajajärgul peab partei maal väikeste isikliste talupoja majapidamiste ühendamise ja ümbermuutmise suurteks kollektiivideks oma põhiülesandeks tegema. Kategoriliselt selle peale näidates, et see üleminek wõib ainult töötawa talurahwa nõusolekul sündida, tunnistab partei, et edasilükkamata tarwis on laialist selgitustööd teha selle kohta, kui tarwilik ja kasulik talurahwal on aegamööda suure ühise põllumajapidamise peale üle minna...“

Partei mõju suur kaswamine talurahwa hulgas, ühistegewuse edusammud, põllutöömashinate arwu kaswamine, elektrifitseerimine, talurahwa teatud kultuuriline tõus on selle ajaloolise ülesande juure asumise wõimalikuks teinud. Niiwiisi tõmmatakse samm-sammult talunikud suure sotsialistilise ehitustöö sisse, nõnda muutuwad nad pikkamööda uue ühiskonna liikmeteks, kus ei ole töölisi ja talupoegi, waid on ainult klassideta ühiskonna liikmed — töötajad.

Kolmandaks ajalooliseks otsuseks, mille XV kongress tegi, on — trotskistliku wastasrinnna wäljaheitmine parteist. 1917. aastal astus Trotski, kes aastat wiisteistkümmend enamlaste, eeskätt sm. Leenini wastu oli wõidelnud, Wene-maa sotsiaaldemokraatlisesse tööliste

(enamlaste) parteisse. Partei löi talle suure mõjuwõimu laialiste tööliiskade keskel, andis talle üleilmse kuulsuse. Partei juhtimise all seisis Trotski wastutawamatel kohtadel. Laialised hulgad, kes kõige partei poliitikaga tuttawad ei olnud ega wõinudki olla, pidasid Trotskit sagedasti suureks enamlaste partei juhiks, kes punawäe asutas, kes rohked N.-Liidu waenlased kodusõjas ära wõitis. Kodanlus ja sotsid oma tuhandekeelses ajakirjanduses tegid suure kisa ja kõmuga Trotskist mehe, kelle najal „enamline diktatuur“ peasjalikult pidi püsti seisma. Need torud kuulsid lahkuminekutest, mis sm. Leninini ja kogu partei wahel üheltpoolt ja Trotski ning ta üksikute poolehoidjate wahel teiseltpoolt sagedasti ette tulid, kuid neid lahkuminekuid kujutati isiklikkudeks wõimuahnitsemise püüteks. Ja mõnedki proletaarlased, kellel küllalt enamlaste partei ajaloo tundmist polnud, sattusid wahel arwamisele, et Trotski tõesti proletariaadi diktatuura suurem juht N.-Liidus on ning üleilmse proletariaadi rewolutsioonilise liikumise eesotsas seisab.

Tõepoolest ei ütelnud Trotski oma wähemlistest waadetest lahti, kui ta enamlaste parteisse astus. Tal jäi muuseas endine arwamine alale, et Wenemaa proletariaat üksi, ilma teiste maade tööliste proletaarse rewolutsioonita wõimu oma käes pidada ei suuda, et talurahwas töölisteklassiga kaasa ei tule ja nende liit wõimata on. Trotski oli wahetpidamata wastasrinnas partei leenilikule osale. Brest-Litowski rahu tegemise ajal 1918. a. oli ta nende eesotsas, kes rahutegemise wastu olid; rahulepingu allakirjutamisest lahtiütlemine tõi teatawasti endaga kaasa Saksa wägede pealetungimise, mis ka Baltimaadel nõukogudewalitsuse kukutas ja lõpuks kohaliku kodanluse laskis pukki ronida. Punawäe wõitluste terawamatel silmapilkudel oli Trotski seisukohal, mis rewolutsiooni wõitulede suure hädaohu oleks. toonud, kui partei keskkomitee mitte teistsuguseid otsuseid poleks teinud. Näit. sündis Koltshaki purukslõõmine ilma Trotskita ja Trotski arwamise wastu, kes Uralist kaugemale ei

tahtnud minna ja Siberi esialgul Koltshaki kätte tahus jätta; see oleks aga tähendanud koige tugewamat N.-Liidu waenlast alal hoida ja teda lasta uute jõududega jälle peale tungida. Niisama sündisid tähtsad sammud lõuna wäärinnal Trotski arwamise wastu ja ilma tema juhtimiseta. 1920-21. aastal ja 1923-24. aastal oli Trotski partei enamuse wastasrinnas, kogu parteid oma kihutusega käärima panna püüdes. 1925. aastal, kui Snowjew ja Kamenew mõne teisega „uue wastasrinna“ sünnitasid, tarwitas Trotski juhust ja ühines nendega. Warsti astus ta selle wastasrinna etteotsa, ning mone aja pärast omandas kogu wastasrind täiesti trotskistliku kuju. Nagu omal ajal Trotski ei uskunud, et Wenemaa tööliste klass suudab üksipäinis, ilma Lääne rewolutsioonita, woita ja wõimu oma käes pidada, niisama ei usu Trotski ja trotskistlik wastasrind nüüd, et N.-Liidu töelised suudawad ühelainsal maal (N.-Liidus) sotsialismi ehitada. See pealahkumine parteiga sundis trotskistlikku wastasrinda ka teised järeldused tegema ja weel terve rea teisi lahkuminekuid ette, tooma; isegi 7-tunnise tööpäewa sisseseadmise N.-Liidis trotskistlik wastasrind, kes muidu ennast ainsaks tööliste kaitsjaks tembeldab, woimatu ja tööliste ninapidiwedamise olewat! Nagu teame, läks trotskistlik wastasrind niikaugele, et ta enamliste partei sees teise partei organiseeris (oma keskkomiteega, oma distsipliiniga jne), oma koosolekuid korraldas, kuhu isegi ÜK(e)P keskkomitee ja kesk-kontrollkomisjoni liikmeid ei lastud jne. Suurte oktoobripidustuste ajal püüdis see wastasrind parteiwastast meeleawaldust toime panna, oma plakaate ja lippe mõnes kohas wälja riputades, kõnesid pidades jne.

Me kordame neid üleüldiselt tuntud asju sellepärast, et igale meie partei liikmele ja igale Eesti klassiteadlikule tööliiselle weel kord näidata, kui sihilik ja kelmlik see wassimine on, mida iga Eesti kodanluse pasun ja sotside häälertoru päewast-päewa oma lugejate ette kannab. Mitte isiklised tülid parteis, mitte juhtiwate enamlaste wõimuahnit-

semine ei olnud põhjuseks, miks partei Trotski ja ta järelkäijate vastu wõitluse kuulutas, waid trotskistliku wastasrinna enamluse wastased, Leenini õpetuse wastased waated ja teod sundisid wastasrinnale karmilt lõpu tegema. Tahes wõi tahtmata tuli parteil see wõõras ollus, mis 1917. a. parteisse astus ja siin mitte enamlikeks ei kaswanud, endast wälja heita. See oli hädatarwilik partei ridade puhastamine, millest kunstliku ühtsuse ettekujutamisega mööda minna ei saanud.

Ja täies üksmeeles, ühelhäälel, tegi tuhandepealine kongress otsuse kogu trotskistliku wastasrinna juhtiwamaid tegelasi otsekohe parteist kõrwaldada, konalikkude organisatsioonide hooleks jättes kõigi teiste liigete wäljaheitmist, kes trotskistlikust seisukohast täiesti lahti ei ütle. Nii pani enamline partei täie ühtsuse oma ridades maksma. Nii lõppes see kuriteoline wastasrind, kes juba peaaegu ülestõusu enamlike partei

ja nõukogudewalitsuse vastu organi-seeris. —

Mitte ainult iga meie partei liikme kohus ei ole kõige suurema hoolega ÜK(e)P XV kongressi otsusi uurida; seda peab tegema iga klassiteadlik Eesti tööline ja talupoeg. Suur Leenini partei, ühtne oma liigete ilmawaate poolest, kaljukindel wõitluses igaihe vastu, kes proletaarse rewolutsiooni õigelt teelt kõrwale kaldub, ehitab sotsialismi, samm-sammult uue ühiskonna poole astudes. Tehaste ja wabrikute, pankade ning kaubandusliste ettevõtete riigistamise juurest astub ta juba talurahwa isikliste majapidamiste järkjärgulisele ühendamisele suurteks majapidamisteks (kui talurahwas seda ise soovib). Hiiglaülesanded, hiiglaedu, millepoole ka Eesti töölisteklass püüdma peab, kõigepealt aga oma ridu kohalikkude hädakapitalistide ja hallparunite vastu koondades, et nende diktatuura kukutada ja oma diktatuura maksma panna, mis ainus tee on sotsialismile.

J. A.

Thermidoorist

S. Monossow

Karl Marx hindas ajalugu, kui teadust, väga kõrgelt. Meil aga oli ajalugu kaudu aega nii kõrgemas kui ka algkoolis tagaplaanil. Sellepärast ehk ongi wõhiklus ajaloolistes küsimustes meil väga laialt maad wõtnud. See ei takista aga sugugi õige wabalt ajaloolisi wõrdlusi tegemast ja paralellisi tõmbamast, waid aitab ehk sellele weel kaasagi. Muidugi ei tule ajalooliste wõrdluste ja paralellide tarwitamise vastu üldiselt waielda, kuid inimestel, kes seda teewad tuleb esiteks teatud mõõtu pidada ja „mitte üksi sarnasust, waid ka lahku-minekuid silmas pidada“; teiseks: neist sündmustest, mille kohta paralell tõmmatakse, täpselt aru saada. Näiteks on praegu väga moodis thermidoorist kõnelda. Kuid paljaks on neid, kes teewad, mis see thermidoor õieti on, millega meie praegust olukorda tihti wõrreldakse.

Kahtlemata on 9. thermidoor¹ üks huwitawam päew ja samuti kahtlemata üks traagilisem silmapilk maailma ajaloo. Kui aga praegu thermidoorist räägitakse, siis ei peeta silmas mitte niipalju 9—10. thermidoori, kui nende päewade ajajärku.

Mis sündis siis neil päiwil ja nende päewade järel?

9. thermidooril kukutati sõjariistus pööre teel „äraostmatu Robespierre“ diktatuur, mis teatud wäikekodanlise kihi diktatuur oli. 10. thermidooril langesid Robespierre ja ta lähemate kaaslaste pead guillotiini (güljotiini) all. Mis oli selle sündmuse põhjuseks?

¹ Thermidoor on Prantsuse suure rewolutsiooni kalendri suwekuu („pälaw“ kuu) — wastab juulile-augustile. 9. thermidoor on meie 27. juuli.

Sünduste kõik, mis suure Prantsuse rewolutsiooni algusest arenes, tõstis väikekodanluse, eesotsas jakobiinlaste parteiga, võimule.

Ajalooliselt tähendas see, et väikekodanlus suutis teatud ajaks kõiki rewolutsiooni jõudusi enda ümber koondada, neid reaktsioonile vastu seada ja sel teel rewolutsiooni võitlusid peasta.

Järjekult oli väikekodanlusel sel ajal poliitiliselt sügaw rewolutsiooniline osa täita. Kuid majandusliselt võis ta ka siis ainult reaktsioonilise programmi üles seada. Warandusline tasandamine eraomanduse alalhoidmise alusel oli väikekodanluse hüüdsõnaks, kuigi selle tasandamise piirisid väga mitmeti mõis-teti.

Kuid tegelikult lõppesid jakobiinlaste katsed, wormaalset tasadust maksma panna, ainult uute kapitalistide ridade kasvatamisega.

Jakobiinlaste õnnetus seisis selles, et nemad kui väikekodanlased, kui väikese eraomanduse esitajad seda wallata ei suutnud, mida meie nüüd majanduslis-teks komando-kõrgustikkudeks nimetame ja rahwamajanduse organiseerimise alal täiesti jõuetud olid.

Nad ei suutnud mitte üksi sõda lõpetada, waid, wastupidi, olid sunnitud rewolutsioonilist sõda edasi pidama ja rewolutsiooni võitlusid välismaade reaktsiooni kallaletungimise vastu kaitsma. Need sõjad oma moonamuretsemise waju-tega olid aga kullaallikaks igasugustele rõõwikutele. Nad rikastasid suuri spekulan- te, uue suurkodanluse esitajaid. Ja kõik väikekodanliste jakobiinlaste katsed tõuswat kodanlust karmide abinõudega ohjastada, läksid nurja.

Kindlate hindade määramine toidu- ja tarbeainetele häwitas ainult legaalse turu, kuid seda uhkemalt õitses põrandaalusel turul spekulatsioon. Ja „komando kõr- gustikud“ libisesid jakobiinlaste mõju alt ära ning sattusid neile waenulise, poliitiliselt reaktsioonilise kuid majandusliselt progressiivse suurkodanlise klassi kätte.

Kas ei wõinud siis diktaatorid-jako- biinlased tõuswale waenlasele vastu kaaluks laiadele maa ja linna rewolut- sioonilistele hulkadele tugineda? Eks

aidanud ju jakobiinlasi just liit nende hulkadega pärast girondistide kukutamist wõimule.

See liit oli waheajal prägunema haka- nud ja lõhed kaswasid ikka suuremaks: ei saanud ju jakobiinlased töötawate hulkade kasuks reaalselt mitte midagi ära teha.

Tõsi, selleaja töölisteklass ei erinenud oma nõudmistega jakobiinlaste eneste nõudmistest, kuid kehwikute juhid taht- sid tasandamise wõitluses kaugemale minna, kui jakobiinlased, kes ikkagi era- omanikud olid, kuigi väikeomanikud. See eraomandusline aluspõhi ei lasknud jakobiinlasi juba eraomanduse peale tormi jooksta, kuigi see spekulatsiooni teel oli saadud, ei lubanud seda konfis- keerida, nagu linna kehwikud nõudsid.

Nendel põhjustel sattusid jakobiin- lased linna kehwikutega waenulisesse wahekorda; nad hakkasid kehwikute esi- tajaid taga kiusama, demokraatliste or- ganisatsioonide — klubide, rahwauhin- gute, sektiioonide koosolekute¹ tegewust kitsendama.

Sellega raiusid nad, muidugi, läbi oksa, mille peal nad ise istusid . . .

Agal talupojad? Kuidas oli lugu linna ja maa väikekodanluse liiduga? Wabastas ju tegelikult alles jakobiinlaste wõimuletulek Prantsuse talupoja poliiti- liselt, häwitades maal kõik mõisniku wõimu jäänused. Kuid maad sellelt rewolutsioonilt talupoegade hulgad ei saanud. Küll olid riigil määratusuured maatagawarad käes, mis kirikult ja kontr- rewolutsionääridelt ära wõetud, kuid jakobiinlaste walitsus oli sunnitud neid müügile laskma ja seesugustel tingi- mistel, mis wõimalikult kiiresti raha saamist wõimaldas, sest see oli riigil ainukeseks rahaallikaks.

Kõik jakobiinlaste katsed kergenda- tud tingimistega maad müüa läksid nurja; olud olid neist tugewamad. Juhtumist kasutas linna ja maa kodanlus ja kiskus maa oma kätte. Maa eraomandus läks feodaalklassilt kodanluse kätte, laiad talupoegade hulgad said neist warandus- test wähe kasu.

¹ „Sektsioonideks“ kutsuti Partisi raiõo- nisid; sektsioonide koosolekud olid kehwikute kantsid ja rewolutsiooni pesapaigad.

Maal kaswas tugew kodanlus, kes ainult rewolutsiooni lõpetamisest huwitatud oli. Keskmised ja seda enam kenwad talupoegade hulgas, kes jakobiinlaste rewolutsioonilt maksu saanud, waid ainult kindlad hinnad wälja peale, oiid wististi wähe Robespierre korra toetamisest huwitatud... „Walmineb tumm rahulolematuse, kirjutas üks konwendi wolnik maa meeleolust. Waesus ja wihawaen pnuwad endale kodanikkude seas pesa...“

Kõigile sellele tuleb juure lisada, et jakobiinlaste diktatuura ajajärk määratu suure majanduslise lagunemise ajajärk oli, mille põhjuseks oli pikaldane sõda wäliste waenlastega, halastamata kodu-sõda, kui ka rahakursi ränk langemine.

Ametlik aruanne iseloomustab Prantsusmaa majanduslist olukorda järgmiselt: „Prantsuse kaubandus ja tööstus kujutab endast praegusel silmapilgul ainult minewiku rususid ja selle haledaid jäänu-seid...“

Tuleb juure tähendada, et Robespierre poolt juhitud rühm alles pika omawahelise woitluse järel woimule oli pääsenud. Kuid nüüd ühinesid tema wastu kõikide warem woidetud wäikekodaanlaste rühmade jäänused. Tähtsat osa selles Robespierre waenlaste leeris mängisid rewolutsiooni kergus ümberkaswanud ollused, mitmesugused isikud, kes küll jakobiinlaste wõi neid toetawate rühmituste hulka kuulusid, kuid kes endale igasuguste pettuste, wäljapressimiste, administratiiwsete kuritarwituste ja spekulatsiooni teel kaunis suured warandused kokku olid kraapinud.

Need inimesed olid luu uue sahkerdaja röwkodanluse luust ja liha tema lihast.

Peale nende astusid Robespierre wastu wälja ka ausad rewolutsionäärid, kelle silmis Prantsuse diktaator ja tema kaaslased lubamatult möödud olid.

Selwiisil sündis loomuwastane mitmesuguste rühmituste blokk, kes laiade Pariisi hulkade toetusel ehk erapooletusel Robespierre kukutas. See sünnimüs leidis aset 9. thermidooril. Sellele järgnes niinimetatud thermidoori reaktsiooni ajajärk. Robespierre wastase opositsiooni pahem tiiw oli woõrale wesirattale wett

walanud: 9. thermidoori riigipöördes said kasu poliitiliselt reaktsioonilised ollused, — woim läks nende kätte.

Rewolutsioonilisi korraldusi hakati üksteise järel häwitama, rewolutsionääre taga kiusama, rewolutsiooni waenlasi wangist wabastama. Spekulatsioon ja waranduste kokkukuhjamine pidas rahwa kohutawa waesenemise pinnal metsikut woidupidu. Sahkerdaja röwkodanlus ei suutnud aga maa majanduslist elu korda seada. Rahakurs langes edasi; selle all kannatasid eeskätt waesemad kihid. Näljaga meeleheitete woitud, tegid nad mitu korda katsed sõjariisius wälja astuda. Kuid ilma juhudeta ja organisatsiooniliste keskkohjadeta — kõik „rahwa“ ühingud olid häwitatud ja rewolutsiooni kants, jakobiinlaste klubi, ära rüüstatud — lõpewad kõik need katsed kaotusega.

Lõpuks kaotati ära ka wormaalne demokraatia, see jakobiinlaste rewolutsiooni pärandus; kontrrewolutsiooni pesaks muutunud konwent pani uue põhiseaduse maksma, mis ainult suurte waranduste omanikkudele walimiseoiguse andis. Selle konstitutsiooni wastuwõtmisega kinnitati ka wormiliselt suurkodaanluse woim. Direktooriumi walitsus, mis selle konstitutsiooni alusel loodi, oli suurkodaanluse walitsus ja kujunes trepiasteteks, mida mööda keiser Napoleon woimule tõusis.

Seega oli thermidoori eelajajärgul woimu juures poliitiliselt rewolutsiooniline, kuid oma majandusliste sammude poolest tagurline wäikekodaanlus. Kuid selle kodaanluse woitlus kapitalismi wastu oli lootuseta katse ajaloo ratast tagasi pöörata. Wäikekodaanlus oli jõuetu majandust juhtima. Siin kerkis talle kardetaw, ärawoitmata waenlane — sahkerdaja röwkodanlus, kes siiski majanduslist progressiivse klassi eelwägi oli.

Jakobiinlased kaotasid igasuguse usalduse linna töötawates hulkades ja ei mõistnud linna ja maa wahelist liitu kindlustada. Oma toituspoliitika pressiga kaotasid nad oma liitlase — Prantsuse kesktalupoja, kelle maa nälga nad kustutada ei mõistnud, kuna nad teisest

küljest maal ise endile wägewa waenlase — maakodanluse — löid.

Niisugused olid thermidoori riigipöõre eeltingimised. Niisugune oli tõeline ajalooline thermidoor.

Kas wõib mingisuguselgi määral sellest kõnelda, et meil praegu thermidoori ajajärk on?

Muidugi mitte.

Suuremaks laimuks ja täielisemaks ajaloolise arusaamise puuduseks on kindlus, nagu läheks esimene töörahwa wabariik umas oma üheteistkümnendal eluaastal thermidoorile.

Tõepoolest XVIII aastasajal esitas wäikekodanlus Prantsusmaal majandusliselt tagurlisi kihte ja seepärast pidi ta wõimu suurkodanlusele, poliitiliselt tagurlisele, ku.d majandusliselt edulisele klassile andma.

Meil on wõimu juures proletariaat — klass, kes kõrgema tehnilise, majanduslise ja kultuurse edu kandja on.

See klass häwitas kodanluse, kiskus tal majanduslise aause alt ära ja surub kapitalistlisi ollusid järkjärguit ja edukalt ühest seisukohast teise järei wälja.

XVIII a. s. oli Prantsusmaal thermidoor paratamatu. Meil pole thermidoori jaoks alust ega jõudu, mis teda läbi suudaks wiia.

XVIII a. s. oli Prantsusmaal sideme katkemine rewolutsioonilise linna ja maa wahel jakobiinlaste poliitika loomulikuks tagajärjeks ja üheks peapõhjuseks, mis thermidoorile wiis. Meil on proletariaadi ja talurahwa alaliselt tugewnew liit

ümberlökkamatu tõsiasi, ja see kindlustab edaspidist edukat sotsialismi arenemist.

XVIII a. s. kaswas Prantsusmaal rewolutsiooniliste jakobiinlaste ja iseäranis thermidoriaanlaste ajal alaliselt hulkade waesus ja kurnamine. Meil näeme aastastalt hulkade jõukuse kaswu, nende majanduslist, poliitilist ja kultuuralist tõusu.

XVIII a. s. näeme Prantsusmaal rewolutsiooni teinud jakobiinlaste juhtuwa tuuma järkjärgulist hulkadest eraldumist. Thermidoorilased andsid lõpulikult hulgad ära ja läksid nende wastu.

Meil ikka tihedam ja tihedam proletariaadi partei side linna ja maa tööiwate hulkadega, ikka laialdasem hulkade tõmbamine uue ilma ehitustööle, oma riigi juhtimisele.

Niisugune on ajalooline tõde thermidoorist.

Ja kui inimesi leidub, kes pessimistid on, meie sotsialistisest ehitustööst (mis muidugi mitte ilma raskusteta ei sünni, waid wahel isegi suurte raskustega) aru ei saa ja thermidoorist lobisewad, siis paljastawad nad seega ainult oma umbusku rewolutsioonis, kui ka andeksandmatut ajaloo faktide ja sõrduwaste kurjasti tarwitamist. Tarwitseb ainult Prantsusmaa XVIII a. s. ajaloolisi sündmusi meele tuletada, nende üle järele mõtelda ja neid meie rewolutsiooniga wõrrelda, ning kohe on selge, mis sugust walet ja laimu need thermidoori jutud sisaldawad. Tõik. E. d. A. l. a. s

Jaan Tõnissoni walitsus Eestis

„Meie oleme pidanud pettumusega tunnistama, kuidas paar aastat järgimööda halwad on olnud, oleme näinud, et 5 aastat järgimööda raskusest raskusse oleme käinud...“

See awalik seletus uue riigiwanema enese poolt ta töökaawa arutamisel riigikogus näitab, missuguse kurwa pilguga Eesti poliitika juht ise tulewikku waatab.

Tõnisson katsub küll weel kord ülemoka lootust awaldada, et „wabariigi walitsus asub tööle ja loodab, et kõigi

pettumuste kiuste, mis elu meile kõigile on toonud, meil wõimalik on oma töötahte elustamise kaudu kõrgemale tõusta“.

See „töötahte tõstmine“ sõnades on aga nagu hüüdjä hää kõrbes, mis enam leegitsema panna ei suuda omariiklusest pettunud inimeste meeli.

Ka Tõnissonil enesel ei ole usku, et tema walitsusel korda läheb „praeguse raske olukorra“ põhjusi kõrwaldada, sest „ei saa meie uut olukorda luua mõnesuguste imede kaudu“, waid

„peame tekkinud olukorras ära kasutama neid võimalusi, mis meil on. Ja siin on tähtis, et meie ennast wabastaksime minewiku wangistusest. Meie oleme suurel osal kõik weel Wene-aja hingeelus, sellepärast, et meil tunduwad oma olud liiga wäksed. Suurtes hulkaedes elab edasi tunne, nagu oleks see lühikene katsumise aeg, kuna warsti mingi awar wajawaade awaneb“.

Seesugust awalikku tunnistust iseseiswa Eesti riikluse mõtte kriisi kohta ei ole meie weel kunagi härrasriigi wanemalt kuulnud. Küll on sellest ennem teisedki rääkinud. Alles hiljuti kuulsime seda — Konstantin Pätsi suust, kes Eesti sojawäeosade kümnenadal aastapäewal seda rasket pettumust just sojawäe kohta makswaks tunnistas, kelle isamaalsust muidu harilikult taewani kiidetakse.

„Ma ei taha liialdada“, ütles Päts, „aga siiski pean ütleva, et paljud Eesti sojamehed (kellelt küsida, kas Eesti nende lootusi on täitnud? — J. R.), kui nad selle peale motlewad, mis nad on pidanud läbi elama, palju nad on pidanud kannatama, oma pea kurwalt longu lasewad.“ Päts küsib edasi: mida tunnistab see, et kodumaalt jooksmata pannakse ja Austraaliasse minnakse kodujäneseid püüdma ja noored enesele tihti kuuli pähe lasewad, hüüdes: „ilus on surra, kui oled weel noor“?

Isegi fasshistlike ringkondade häälkandja „Kaitse Kodu“ kirjutab õige kurwameelselt sellest ideoloogilisest kriisist, mida Päts puudutas ja Tonisson tunnistama pidi. Ta ütleb: „üht peab kinni naelutama — see on tugewa rahwustunde ja isamaa ning omariikluse tunde puudumine. Ei ole seda tunnet, mis oma rahwa nimetuse juures juba leeki annaks, mis oma iseseiswuse mõtte juures juba inimese särama ja elama paneks ning ikka ja ikka uut energiat esile kutsuks nende raskuste ja murede kõrwaldamiseks, mis elu esile weeretab.“ „See loidus ja see tüdimus ning tugewa rahwustunde puudumine on wist küll peamiselt põhjuseks eelpooltoodud (rahulolematus — J. R.) meeoleolu tekkimiseks.“ Üldine rahulolematus, wäljarändamine, õndsatsaari-

aja järele ohkamine, enetapmist suurenemine, elutüdimus jne — küsib autor — kas ei toenda see küllalt usu puudumist meie ilusama tulewiku sisse, kas ei näita see armastuse puudumist oma rahwa ja kodu, ja oma isamaa vastu; ning wastab, et „see on toenduseks woimu lõtwusest, meeoleolu langemisest ja tugewa rahwustunde ning riikiustunde puudumisest“. („Kaitse Kodu“, 1927, nr. 9.)

Selles omariikluse mõtte kriisi ohkonnas komistas ja langes Jaan Teemandi kabinet tööstusele antud pikajalaliste laenude arutamisel pikalaenu-panga põhikirja paragrahwide otsa. Sisuliselt kukutas Teemandi walitsuse wäikekodanluse kõhklemine rahandusliste raskuste ees, mis nüüd raha- ja panga-reformi arutusel õige selgel kujul nähtawale tulid.

Missugused on siis need majanduslised raskused, mis Jaan Teemandi kabineti kukutasid ja mida nüüd Jaan Tonisson on kutsunud lahendama?

Esiteks, suurtööstuse wäljasuremine ja ühenduses sellega tööstusele antud laenude likwideerimise raskused. Suurtööstusest oli Eestis 1926. a. järele ainult 11 ettevõtet 3.500 töölisega, ja isegi kesk- ja wäiketööstuse kohta pidi Tonisson oma deklaratsioonikõnes tunnistama, et nendele „wäikestele aladele“ raske on turu puudumisel töowõimalusi leida.

Teiseks, suurtööstuse arenemise aluse ja turu puudus, ühenduses tööstussaaduste hindade langemisega wälis-turgudel.

Kolmandaks, kogu rahwamajandust väga terawalt puudutawad rahanduslised rakused, mis rahulepinguga saadud kulla lõppemise ja tööstusele antud krediitide „külmmamise“ tagajärjel (ettevõtted jäid seisma ehk ei suuda saadud laenusid tasuda) tekkisid.

Rahaasjanduse paratamata kokkuwarisemist ette nähes oli Eesti kodanlus sunnitud wälislaenu tegema, mida aga nüüd ühegi majandusala arendamiseks kasutada ei saa, sest põllumajanduse tasuwus on väga madal (3%), mis wõrdlemisi kõrgeprotsendilise (9%) wälislaenu kasutamist ei luba

kuna tööstus juba ennegi suurte laenuaega on üle koormatud.)*

Wälislaen lükkab kahtlemata Eesti rahanause kokkuvarisemise ajutiselt edasi, kuid suurendab tuntawalt töörahwa üldist maksukoormat. Kui kõik wäijaminekud laenude arwelt kokku arwata, siis peab Eesti töörahwas lähematel aastatel iga aasta oma tööwae wast umbes 1000 miljoni marka wäliskapitalile ohwerdama — peale selle kasu, mis nõuab tööstusline wäliskapital (30% kogu Eesti tööstuskapitalist).

Neiljandaks, süwenew põllumajandusline kriis, mis tingitud põllumajandusliste saaduste (wõi, lina, sealihajne) hindade langemisest, korduwest osalistest wiljaikadustest, hindade wahest, kõrgetest laenuprotsentidest.

Wiendaks, rahwa ostujou langemine ja kaubandusline läbimüügi wähenemine, mille põhjuseks on linna wäikekodanliste kihtide waeseksjäämine, madalad tööpalgad ja põllumajandusliste saaduste hindade langemine.

Kõik see teeb majandusline seisukorra väga raskeks. Laialiste rahwahulkade wiletus kaswab ning sellepärast „elab suurtes rahwahulkades edasi tunne, nagu oleks see lühikene katsumise aeg“ — nagu walitsuse deklaratsioon kriisi ettewaatlikult nimetab. Suurtel rahwahulkadel seisawad „Wene olud ja awarused silmi ees, ja meie nagu ootame aegu, kus need awarused jälle awaneks“.

Kas on aga vähematki põhjust oletada, et Jaan Tõnissoni walitsus lahti ütleks Inglise orientatsioonist ning täitsa rippumatult astuks uute wahekordade loomiseks N.-Liiduga, kus majandusline elu areneb, kus palju suuremad awa-

rused edaspidiseks arenemiseks, kui kusagil mujal, kodanlistes riikides?

Jaan Tõnissoni walitsuse deklaratsioon ei puuduta neid küsimusi poole sõnagagi. See tähendab, et vähematki ei hooli suurte rahwahulkade püüetest ja elutingimistest, waid oma sise- kui wälispoliitikat juhhib kõige sõnakuulelikumalt Londoni börsemeeste huwides, mida nüüd Eesti panga kaudu üksik-asjalisemalt kui kunagi warem Eesti walitsusele ette kirjutatakse, ja mille täitmist wälislaenu abil ning rahwaste liidu woliniku kontrolli all kindlasti nõutakse.

Majandusliste raskuste lahendamiseks ei ole Tõnissoni walitsusel mingit kindlat kawa — kui mitte nimetada tulumaksu progressiooni wähenemist, mis kahtlemata suureks kingiks on kõrtsipidajatele, waeseks jäänud wabrikantidele ja teistele igatsorti spekulantidele, kelle maksukoorem wäljakannatamata raske olewat. Kuid samal ajal kawatsetakse alandada maksuwabat elatisalamäära, mis laialdaste töörahwa hulkade käest wiimasedki näljapennid härrasriigi ülewalpidamiseks wälja peab kiskuma.

Nii siis ei taha ega suuda Tõnissoni walitsus mingisugust olulist parandust härrasriigi senisesse poliitikasse tuua ja seda poliitikat muuta laialdastele rahwahulkadele awaramate elamistingimiste loomiseks. Sellepärast ei wõi ega saa ükski klassiteadline tööline, kehwa talupoeg ega teised kehwad rahwakihid kunagi Tõnissoni walitsust toetama, waid nende ülesandeks on ennast koondada wõitluseks Tõnissoni walitsuse ja üldse kodanluse wastu, kes töörahwa kurnamist süwendab uute maksude töörahwa peale weeretamise teel ning endise poliitika jätkamise teel, mis laialdased töörahwa hulgad juba äärmisse wiletusse on tõuganud ja kogu rahwa wäljasuremisele wiib.

Joh. Reesen

*) Wiimaste teadete järel on peaosa laenust, 1 milj. n. st. (kogu laenu oli 1,35 milj. n. st.), Inglise pank pandud — Eesti rahareformi kindlustamiseks. Toim.

Külmaja talender 1928. a. on veel jaadawal. Tellimised täidetakse wiibimata pealepandub maffuga. Raaha ette saates wõtab kirjastus saatekulud oma kanda. Kalendris on mitmesugused teated nii Eestist kui ka teiste maailma riikide elu üle, ühes geograafiliste andmetega. Sõjawäeteenistuse lored ja punarüüelaste perefondade õigused. Raadtee- ja posti-telegraafi teated. Wõõrdub. Külmwädalad. 32 lehekülge, hind 25 kop. Adress: „Кюльвая“, Ленинград XI, Фонтанка 53, кв. 9, телефон 5-97-54

Leedu ja Poola

Leedu ja Poola tüliasi, mis möödunud aasta nowembri lõpul ja detsembri algul sõjaks areneda ja sellega kergesti uue ilmasõja sissejuhatuseks saada ähwardas, kinnitas meile veel kord, et uus ilmasõda, mida kogu ilma imperialistid kibedasti ette walmistawad, tõepoolest palju lähedamal wõib olla, kui meie seda endale iganes oleme ettekujutanud. Juba mobiliseeriti sõjawägesid, käidi sõjanõupidamistel ja tehti muid otsekoheseid sõjalisi ettewalmistusi. Aktiivne pool, pealetungija oli muidugi Poola, sest Leedul, kui wäiksel ja nõrgal riigikesel pole tüliasi lahendamise sõja teel kaugeltki mitte soovitaw.

Mis on siis selle kahe maa wahelise kokkupõrke põhjused ja kas on need nüüd kõrwaldatud, kui otsekohene sõjahädaoht, vähemalt esialgseks, nagu mõõdas näib olewat?

1920. a. haaras Poola kindral Sheliowski oma sõjawägedega ligi kolmandiku osa Leedust — Wilno linna ühes ümbruskonnaga — oma alla, andis selle pärast Poolamaa „kaitse“ alla ja wiimane hoiab seda siiaaani oma käes.

Poola kodanlus, kes kogu Poola iseiswuse aja Suur-Poolast tema 1772. a. piirides unistab (tol ajal oli Poolamaa all pool praegust Ukrainat, Walge-Wenema ja Leedu) ei taha kuidagi iseseiswa Leedu olemasolemisega leppida ja haudub plaane kuidas Leedut terwelt oma alla wõtta.

Aga „rahwasteliit“? — küsib lugeja. Kuidas lubab siis see asutus, kelle liikmed mõlemad riigid on, seesugust teguwiisi? Lugu seisab selles, et rahwasteliidu peremehed Inglis- ja Prantsusmaa mõlemad Suur-Poola loomisest lähedalt huwitatud on. Nagu teada on Inglismaa imperialistide suurem soov Nõukogude-Liidu wastast ühist wäerinda luua. Kõige paremaks käsikuks sellel alal oleks muidugi tugew Poolamaa ühes teiste Balti riikidega. Kui Poolamaa Leedu oma alla wõtaks, oleks Nõukogude-Liit täiesti Lääne-Euroopast, eriti Saksamaast lahutatud ja tugewa rõngana Inglis-Prantsuse mõjualustest piiririikidest pii-

ratud. Siiaaani on kahe Balti riigi — Leedu ja Läti — wastupuiklemine selle Inglise imperialistide plaani teostamist takistanud.

Prantsuse kodanlus on tugewa Poolamaa loomisest peale eespooltoodud põhjuse veel sellepärast huwitatud, et see wastukaaluks oleks järjesti tugewnewale Saksamaale. Sel korral kui Poolamaa Leedu oma alla wõtaks, oleks Ida-Preisimaa, mis juba nüüd „Poola koridoriga“ muust Saksamaast lahutatud on, täiesti Poolamaast ümber piiratud ja tema waldamise küsimus Poolamaa poolt oleks ainult ajaküsimus.

Nii näeme, et Poolamaa püüded Leedut ära neelata suurema imperialistilise riigi reaktsiooniliste klasside huwidega kokkukõlas on ja nende poolt otsekohest toetust leiawad.

Huwitaw on siia veel juure lisada, et Eesti kodanlus, kui Inglise kapitali truu sulane kunagi, samuti Suur-Poola püüetele palawalt kaasa tunneb. Poola-Leedu wahekordade terawnemise puhul kirjutab „Päewaleht“ otsekohe, et Wilno küsimus, mis Balti liidu kirstunaelaks olnud, endale nüüd, wõib olla, õiglase lahenduse leiab. Wahekordade terawnemine aeti otsekohe Leedu süüks, kuna Poola ainult oma ajaloolisi õigusi kaitswat jne.

Mõni nädal enne kui Poolamaa sõjariistu hakkas täristama, külastas Prantsuse marssal Francois d'Esperet Warssawit, ning annetas diktaator Pilsudskile Prantsuse sõjaaumärgi. Sellepeale hakkaski Pilsudski aktiivselt Leedule kallale tungimise plaane teostama.

Seekord waliti siiski pisut peenem kriika kui Wilno haaramise korral. Nüüd kasutati Leedu waldamiseks Leedu poliitikapagulasi, kellest osa endale imeilikul kombel fasshistlises Poolas pelgupaiga on leidnud. Nende eesotsas oli keegi sotsialdemokraat Pletshkaitis, kelle kohta Leedu lehed kirjutawad, et ta 1922-23. a. Leedu wastuluures oli teeninud ja sellele sotsialistide ja kommunistide kohta teateid muretsenud. See elukutseline äraandja korraldas Poola

walitsuse kaasabil ja terwitusel igasugustest õnnekütidest sõjasalku, kes Leedu fasshistlise terrori alt wabastama pidid. Selle omapärase riigipöörekatse kohta andis kõigepealt seletuse Leedu poliitiliste paqulaste kongress, mis nowembri algul Riias ära peeti. Sel kongressil seletasid emigrandid otsekohe, et Poola walitsus neile ettepaneku olewat teinud Leedu praegust walitsust kukutada, Leedu Poolaqa lepitada ja Wilnot täieliselt Poolamaale lubada. Seeqa olid Poolamaa plaanid paljastatud. Kuid sõja ettevalmistus kestis edasi. Wahekord läks nii pinewaks, et Leedu walitsus rahwasteliidu ja teiste wälisriikide poole pööras ja waheseqamist palus.

Kuid wahele seqas esialgul ainult Nõukogude-Liidu walitsus, kes oma märgukirjas Poola walitsusele tähendas, et Leedu ja Poola wahelises sõjas ainult wiimane algatajaks on ja et see sõda mitte üksi seda kahte maad ei puuduta, waid kogu Euroopa sõtta wõib tõmmata. Samuti astus Nõukogude-Liidu aiakirjandus ja töörahwes awalikult Poola plaanide paljastamiseqa wälja. Lõpuks wõttis ka Saksa aiakirjandus Leedu kaitseks sõna ja paljastas Poola plaane.

Omas wastuses seletas Poola walitsus küll, et temal mingisuguseid Leedu waldamise plaane ei olewat ja süü Leedu pool seiswat.

Siiski oli Poolamaa seekord sunnitud oma plaanide läbiwiimist pooleli jätma. Silmapilk polnud selleks küllalt kohane. Üheltpoolt astus Nõukogude-Liit mõjuwalt wahele, teiselt poolt terawneb kogu ilma rewolutsiooniline liikumine, mis Inglise-Prantsuse peremehi käsist ja jalust seob. Sellepärast pandi Poola imperialistidele silmapilguks press peale. Pilsudski ja Woldemaras tassiti Genfi rahwasteliidu kohtu ette ja pandi ette ära leppida. Ja kui see hästi korda minna ei tahtnud siis käsutati neid liht-

salt üksteiseqa rahu elama ja lähemal ajal läbirääkimisi alustama — diplomaatliste sidemete sõlmimiseks. Kuid tüli keskpunkt — Wilno küsimus — jäeti täiesti lahtiseks ja anti sellega Poolale awalikult õigus ka tulewikus oma plaanisid edasi septseda. Teist otsust ei wõinudki rahwasteliit, see Inglise-Prantsuse imperialistide tööriist teha.

Kas lahendas see aqa Poola ja Leedu wahekorra? Kas täidawad need nüüd rahwasteliidu otsust diplomaatliste sidemete sõlmimises? Wastuse leiame hiliutisest Woldemarase jutuaajamisest Poola telegri. agentuuri kirjasaatjaga.

Küsimuse peale, kuidas Woldemaras diplomaatliste sidemete sõlmimise peale Poola ja Leedu wahel waatab, wastas Woldemaras: „Leedu wõtab Poola saadiku ainult Wilnos wastu.“ See lühike, kuid selge wastus ütleb otsekohe, et enne kui Poola Wilnot tagasi pole annud, mingisuguseid diplomaatlisi wahekordi olla ei saa. Et aqa Poola Wilnot tagasi anda ei mõtleqi, on pärast rahwasteliidu otsust enam kui selge. See tähendab aqa, et Poola ja Leedu waheline sõda mitte ammuqi eitawalt otsustatud ei ole, waid ainult edasi lükatud, ja et ta parajal silmapilgul lahti wõib puhkeda. Muiduqi ei ole wõimata, et imperialistid Poola ja Leedu küsimust weel kord „rahulikult“ teel lahendada katsuwad, mis praegustes tingimistes igatahes küll ainult Leedumaa Poola ülewõimu alla andmise teel sündida wõib.

Meile. Nõukoqude-Liidu töörahwale, on aqa Poola ja Leedu küsimuse otsustamine nii wõi teisiti sõjahädaohuga seotud ja seepärast peame meie weel kindlamalt Oktoobri wõitude walwel seima ja ennast imperialistide ähwardawa pealetungimise wastu walmis seadma.

Kogu maailma rewolutsiooniline töörahwes saab meid selles aitam.

Ed. Alas

1928. a. ilmub 12 „KLASSIWOITLUSE“ nummert

Tellimisehind: aastas 2 rbl 40 kop., 1/2 aastas 1 rbl 20 kop., üksiknummer 25 kop. Tellimiseaadress: „Кюльвая“, Ленинград XI, Фонтанка 53, кв. 9

Kommunistilise Internatsionaali Eesti sektsiooni wäljaanne. Wastutaw toimetaja H. Põõgelman

Riigiraamatukogu

№.....

ENSV
Riigiraamatukogu

Т Е Л Е Ф О Н Ы

Ленинградского Областного Комитета ВСРМ.

| НАИМЕНОВАНИЕ ОТДЕЛА И ДОЛЖНОСТЬ. | Служебный. | Домашний. | Ком-мунат. | Авто-мат. |
|---|------------|------------|------------|-----------|
| Председатель | 81—89 | 570—57 | 53 | 266 |
| Зам. Председателя | 78—18 | 114—58 | 54 | |
| Техн. Секретарь | 81—89 | — | 53 | |
| Зав. Общим Отделом | 132—54 | 109—18 | 58 | |
| Телефонограммы | 498—58 | — | — | |
| Зав. Организационным Отделом | 438—81 | — | 55 | |
| | | 1 дом Сов. | | |
| Зам. Завед. Организационным Отделом | 438—81 | 406 | 55 | |
| Организационный Отдел | 190—29 | — | — | |
| Зав. Тарифно-Экономическим Отделом | 631—65 | 600—78 | 56 | |
| Тарифный п/отд. | 498—57 | — | — | |
| Охрана труда | 567—74 | — | — | |
| Экономический п/отд. | 510—81 | — | — | |
| Конфликтный п/отд. | 98—59 | — | — | |
| Зав. Культотделом | 98—58 | — | 57 | |
| Зам. Завед. к/отд. | 98—58 | — | 57 | |
| Культурно-Просветительный Отдел | 98—58 | — | — | |
| Казначей | 603—32 | 143—49 | 61 | |
| Зам. Казначей | 603—32 | — | 61 | |
| Финчасть | 603—32 | — | — | |
| Зав. Статистической Частью | 573—25 | — | 60 | |
| Статчасть | 573—25 | — | — | |
| Зав. Информационной Частью | 637—41 | — | — | |
| Зав. Хозяйственной Частью | — | — | 63 | |
| Отв. Секретарь СИМ | 237—42 | 137—34 | 62 | |
| Отв. Редактор | 582—56 | 149—47 | — | |
| Редакция журн. | 582—56 | — | — | |
| Зав. Хоз. Стр. Отделом | 468—71 | — | — | |
| Юридчасть | 228—54 | 565—38 | 59 | |
| Гараж | 457—23 | — | — | |
| | 623—66 | — | — | |

Правление Ленинградского Областного Отдела ВСЕРАБИСА, Бульвар Профсоюзов 19, тел. 169-89, 629-22.

Посредрабис (Биржа Труда), Кронверкский 49, тел. 76-61.

Центральный дом Работников Искусств, Проспект 25 Октября 86, тел. 609-75.

ЛЕНИНГРАДСКИЙ ОБЛАСТНОЙ ОТДЕЛ СОЮЗА СТРОИТЕЛЬНЫХ РАБОЧИХ

Бульвар Профсоюзов, дом 19, III этаж, комн. 100—118

Т Е Л Е Ф О Н Ы:

| | |
|-------------------------------------|--------------------------------|
| Председатель | 150-55, доб. ком. Дв. Тр. № 78 |
| Секретарь и казначей | 207-47, " " " " № 79 |
| Управделами | 215-25, " " " " № 80 |
| Фин.-счет. часть | 227-17 |
| Завед. орг'отделом | 66-93 |
| Орг'отдел | 111-67, " " " " № 81 |
| Завед. тар.-экон. отделом | 206-99, " " " " № 83 |
| Тар.-экон. отдел | 609-25, " " " " № 82 |
| Завед. культ'отделом | 503-05 |
| Культ'отдел | 561-73 |
| Стат'отдел | 609-24 |

Профессиональный Союз Транспортных Рабочих СССР

(местного транспорта)

Ленинградский Обл. Отдел
ЛЕНИНГРАД,

Бульвар Профсоюзов, д. № 19,
2-й этаж, комн. № 40—51
Канцелярия комната № 50

Т е л е ф о н ы:

| | |
|-------------------------------|--------|
| Президиума | 590-77 |
| Орготдела 607-24 и комн. № 99 | |
| Тарифно-эконом. отдела | 146-46 |
| Культотдела | 606 86 |
| Канцелярия | 573-37 |

Текущие счета:

Всекобанка № 1471.
Агентство Всекобанка при Дворце
Труда № 423.

„Наша Газета“ и журнал „Активист“

необходимы каждому члену **СОЮЗА СОВТОРГСЛУЖАЩИХ.**

Корреспонденцию направляйте: „ЛЕНИНГРАДСКИЙ ОБЛАСТНОЙ ОТДЕЛ СОЮЗА СОВТОРГСЛУЖАЩИХ“, уполномоченному „Нашей Газеты“. Телефон № 18-05.

ЛЕНИНГРАДСКИЙ ОБЛАСТНОЙ ОТДЕЛ СОЮЗА РАБОЧИХ ХИМИКОВ С. С. С. Р.

Ленинград, наб. Красного Флота, д. 38, комн. 41-47.

ТЕЛЕФОНЫ:

| Отделы | Дв. Труда Коммут. | Городские |
|------------------------------------|----------------------|-----------|
| Председатель | 93 | 547-32 |
| Секретарь | — | 65-53 |
| Зав. орготделом и инструктора орг. | 97 | 498-55 |
| ТЭО | 95 | 98-55 |
| Культотдел | 96 | 606-67 |
| Библиотека | — | 465-01 |
| Канцелярия | 94 | 465-53 |
| Статотдел | — | 140-17 |
| Финчасть | — | 52-47 |
| Истпроф | — | 140-17 |

Ленинградский Областной отдел Союза Медико-Санитарного Дела

Бульвар Профсоюзов 19, 2-ой этаж. Телефон 500-69.

Первый Областной съезд Союза Работников Просвещения

открывается **27 января 1928 года, в 6 часов вечера, в Белом Зале
Центрального Дома Работников Просвещения (Мойка, д. № 94)**

ПОРЯДОК ДНЯ СЪЕЗДА:

- | | |
|---|--|
| <ol style="list-style-type: none"> 1. Политический доклад; 2. Доклад Центрального Комитета С. Р. П.; 3. Доклад Областного Оргбюро Союза; 4. Доклад Областного Отдела Народного Об-разования; 5. Доклад Уполномоченного НКП по вузам и научным учреждениям г. Ленинграда. | <ol style="list-style-type: none"> 6. Перспективные доклады: <ol style="list-style-type: none"> а) по оргработе, б) по тарифно-экономической работе, в) по культурработе; 7. Выборы: а) Правления Областного отдела союза и ревизион. комиссии, б) на межсоюзный областн. съезд. |
|---|--|

Ленинградское Областное Оргбюро.

